

בְּסִימָנָא טַבְלָא

וַיֵּאמֶר מִשְׁתֵּה

פרשת "בְּרֵאשִׁית". כ"ט תשרי ה'תשפ"א. עלון 106.

מאמר לפרשת השבוע:

"ויברא אלקים את האדם בצלמו" (בראשית א' כ"ז).

האדם בנוי מארבעה יסודות: אש, רוח, מים ועפר. בין היסודות הללו יש דברים המנוגדים זה לזה כגון אש ומים – האש מאדה ומכלה את המים, ואילו המים מכבים את האש. אך הקדוש ברוך הוא ברוב חכמתו עשה ביניהם שלום כדי שיוכלו לשמש יחדיו. הראיתם פעם אש ומים מתקיימים יחד? הרי המים מכבים את האש, והאש מאדה את המים! אלא שבעת שהמים מכונסים בסיר, המים רותחים והאש ממשיכה ודולקת, כלומר הסיר עושה שלום בין המים לאש, ומאפשר להם קיום משותף. מבאר ה"אור החיים" הקדוש (ויקרא כ"ב י"ב) כי כך הוא גם האדם. וזו לשונו: "אין הרוח עומד בגשם בלא אמצעיות הנפש", כלומר הנשמה אינה מוצאת מקום בגוף החומרי, בלי הנפש שממצעת בין הרוח והגוף. הנפש היא כמו הסיר שמפריד בין הגוף לנשמה, כן הנשמה לבדה אינה יכולה להמצא בגוף גם וחומרי. ולשם כך באה הנפש הבהמית שמפרידה כמו הסיר, בין הנשמה לגוף וממזגת ביניהם, פלאי פלאות! הנשמה האצילית, הנשמה האדירה, המורגלת בתפנוקיה הרוחניים, נשלחת לחיות יחדיו עם גוף שללא נשמה כמוהו ככשר נבלה. ולתוך הגוף

זהו גדר החילוק בין אדם לבהמה. בעל חיים הוא כמו מכונה ביחס לאדם. הוא פועל על פי אינסטינקטים ועושה כל מה שעולה על רוחו. עקרונות נתן לאלף חתול שתייצב על שתי רגליו, לבוש מחלצות, ויחזיק מגש נושא משקאות וכוסות. אבל חתול נשאר חתול. כאשר הוא יראה לנגד עיניו עכבר, הוא ישליך הכל ארצה, ויצא לצוד את טרפו. גם אם המאלף יבטיח לו: "זו שמפניה יקרה, אל תגרום לי נזק כזה, מחר תקבל חמישים עכברים!". זה לא יעזור, כי החתול אינו מסוגל לשנות את טבעו כי החתול נשאר חתול – נטול יכולת בחירה! רק לאדם יש בחירה, ובכך מתבטאת מעלתו על פני הבהמה בניגוד לבהמה, כאשר עומדות לפני האדם שתי אפשרויות, הוא מסוגל לבחור בטוב או ברע. ועל כך אכן מגיעה לו הערכה, כאשר הוא בוחר בטוב ולא ברע. סימן ההכר המבדיל בין האדם לבהמה הוא הבלמים. לבהמה אין בלמים, בהמה שרוצה משהו אינה יכולה להשתהות. היא תובעת הכל כאן ועכשיו. לעומת זאת לאדם יש בלמים, גם אם "בא לו" לעשות דברים לא טובים, הוא מסוגל להתאפק, כיון שהוא יודע שהוא עתיד לשלם על כך מחיר בעולם הבא ואפילו בעולם הזה. אדם שאין לו בלמים ואין הוא מסוגל להתאפק, הוא אדם כפיתי. אדם אינו מסוגל להגיד "לא", כמוהו כבהמה. לעומת זאת מי שמתגבר על נטיותיו הטבעיות והחומריות, ראוי לכינוי "אדם". וככל שהוא קונה לעצמו את כח ההתגברות ולומד להגיד "לא" להתאוותיו, כך מתעצמת מעלת האדם שבנו. באחד הימים נסעתי עם אחד מיידיי להתרים יהודי עשיר.

אתה בן אדם!

העכור הזה מכניסים נשמה גבוהה, על מנת שיחיו ביחד כיצד יתכן הדבר? כולם מרגישים את הנשמה! גם אלו שאינם שומרי תורה ומצוות, חשים משהו מרומם בשבת, בשבת כולם מרגישים את הנשמה! שאלתי פעם קבוצת בעלי תשובה, מה היה הזמן הקשה ביותר עבורם, אצל כולם המענה היה מוצאי שבת. למה דוקא מוצאי שבת? כי כשהנשמה היתרה של שבת עוזבת, אופפת את האדם תחושת שממון. רוב עם ישראל מרגישים בליל פסח התרוממות רוח, כל אחד לפי דרגתו. ומי שמרגישה היא הנשמה הטהורה! זה מה שאנו מכנים "אורות". הקדוש ברוך הוא מאיר עלינו מאורו. וככל שגובר האור כך מתעצמת תחושת ההתעלות והרוממות! הקדוש ברוך הוא מצידו משיפע מאורו על כולם. אבל למרות זאת אחד מרגיש יותר ומשנהו פחות. והדבר תלוי באדם עצמו. אדם שעובד על עצמו ומזכר את עצמו, וזכה ומקבל אורות בהירים וזכים. וככל שיפתח את לבו, יקיים מצוות ומעשים טובים ועשה בית קיבוץ, כך הוא ירגיש את עצמת האור. אבל אם חס ושלום הוא לא יסיר את מחיצת העוונות, כיצד יחדור אליו האור? ישנה דרך להזדככות מוחלטת ומאירה – זו תשובה מאהבה. על ידי תשובה זו הופכים זדונות לזכויות, ובבת אחת מגיע שפע של אור שהתקבל מכל העוונות שנהפכו לזכויות. לכן אלעזר בן דורדיא, שעשה תשובה מאהבה, הפך תוך שעה קלה ל"רבי". ההבדל בין אדם לבהמה הוא הבחירה. מהי בחירה? איך מגדירים בחירה? נבאר זאת על פי משל. כאשר יש בבית עוזרת שעושה עבודה נפלאה, כולם מעריכים ומשבחים אותה! הבית נקי ומצוחצח. הכביסה מכוססת, מעומלנת, מגוהצת ומונחת יפה במקומה. האוכל מתובל לפי טעמים של בני הבית, ומוגש בסדר פנים יפות... מי לא יעריך עוזרת כזו? מעדוע אם כן אין מי שמעריך את מכוונת הכביסה. היודעים אתם מה המכונה עושה עבורנו? כדי להבין זאת עלינו לתאר כיצד נראה יום כביסה של פעם, לפני עידן מכוונת הכביסה. באותם ימים כדי לכבס היה צורך להשרות את הבגדים בדודי מים, רותחים שעמדו על גבי הפרימוס. לאחר מכן היו מוציאים את הבגדים בעזרת מלקחיים, וסוחטים אותם באופן ידני. בשלב מאוחר יותר הומצאה מכונה בעלת שני גלגלי גומי, שביניהם היו סוחטים את הבגדים. זה כבר היה נחשב כאוצר יקר! ואילו היום מכניסים את כל הכביסה למכונה, לוחצים על כפתור המכון בדיוק את מידת הסחיטה. הכל מותאם כפי הצורך. לאחר שהמכונה מסימת את פעולתה, מכניסים את הבגדים למייבש. שוב לחיצה על הכפתור, והכביסה יבשה ומוכנה. והנה ראו זה פלא! על אף שהמכונה כה מקלה עלינו וכה "טורחת" עבורנו, מעולם לא ראינו אדם העומד ומודה למכונה על כל עמלה. וזאת משום שלמכונה אין בחירה, מכונה אינה יכולה לסרב, מכונה חייבת להיות ממושמעת לבעליה.

בתחילה סברנו כי הוא גר בשכונת הר נוף בירושלים, אך לאחר חצי שעה של חיפושים התברר לנו, כי רחוב זה נמצא בכלל בשכונת רחביה. האם בזבזנו לשוא חצי שעה יקרה? האם נסענו סתם? לא נסענו סתם! נהג המוניית עמו נסענו היה יהודי כבן חמישים. לאור הזמן שבו שהינו יחדיו ברכב, הוא פתח וספר כי אשתו חרדית לכל דבר. אבל הוא אינו רוצה לחיות בלי סיגריות, ומשום כך הוא מעשן גם בשבת, רחמנא ליצלן! וזה מה שגורם לו לעבור גם על כל המצוות. הוריתי לו לעצור את הרכב, והסברתי לו כי ההבדל בין האדם לבהמה זה הבלמים. "כמה שיש לך יותר בלמים כך אתה יותר בן אדם. ואם אין לך בלמים ואינך מסוגל לא לעשן בשבת, אתה יודע מה אתה? אתה בהמה! אתה בהמה!". את המילים האחרונות הוצאתי מפי בשאגה, וצפיתי לתגובה קשה. אך לפתע פתאום הוא חבק ונשק אותי. "כבוד הרב, אתה לא יודע מה עשית לי, מהיום אני לא בהמה, מהיום אני בן אדם! לאשתי יש היום יום הולדת, אני מתכוונן לנסוע עכשיו הביתה, ולומר לה: "נולד לך בעל חדש, מהיום אני לא מחלל יותר שבת, מהיום אני רוצה להיות בן אדם!". רק למי שיכול להתגבר על יצריו ישנה צורת אדם אמיתי. כאשר אדם מתחיל להתגבר על דבר מה פעם אחת, פעמיים או שלוש פעמים, פניו מתחילים להאיר. הגוף שלו מאיר והופך מחומר לצורה, ונשמטו מאירה עליו.

שבת שלום ומבורך!

על פי מגיד המישרים הרב אריה יהודה שכטר זצוק"ל (אריה שאג).

סיפור לשלחן שבת:

"שפיכות דמים" ברחוב העיר.

היה זה לפני כ-130 שנה, ביום ששי בבוקר, בעיר קלסרה שבגרמניה. הבנקאי העשיר, יהודי שיראתו קדמה לחכמתו ושהצליח גם בעסקיו הענפים – ר' שמואל שטראוס ז"ל, עמד לצאת ליום העבודה בבגד שבעלותו. הואיל ונקרא להשתתף בשמחת ברית מילה לאחר שעות העבודה, החליט שכבר משעת בוקר ילבש את החליפה השבתית הנאה, כך יוכל להופיע בשמחה מיד לאחר העבודה. כמדי יום ביומו, עם סיום שעות העבודה, אסף ר' שמואל את הכסף שהיה בבגד מידי הפקידים השונים, כדי להשיבו לביתו. באותם ימים, כספות מאובטחות לא שכנו בבנקים אלא בבתי המנהלים, ולכן מדי יום אסף מנהל הבנק את הכסף מעובדיו, והטמינו בכספת שבביתו. כך עשה גם ר' שמואל, העמיס את

חליפתו בצרורות מזומנים, ויצא מהבנק בדרכו לברית. לאחר סעודת הברית אץ ר' שמואל לביתו והחל בהכנות קדחתניות לכניסת השבת, שהסתיימו עם יציאתו לבית הכנסת לתפילת המנחה. בית הכנסת קבל את פניו באוירה מרוממת. כל המתפללים, ור' שמואל ביניהם, התרגשו ועלצו לקבל את המלכה, לשורר לקראתה. גם תפילת עבודה בהתרוממות הרוח, ולאחר ברכות גוט שאבעס לכביות אסף ר' שמואל את אורחיו ובניו, ויצא לביתו. עודו מהלך לכיוון הבית, לפתע חש כבדות לא מוכרת בכיסו החליפה. "מה זה?", שאל את עצמו מיד, "היתכן שאני מטלטל בעיצומו של יום השבת המקודש? מה שוכן בכיס החליפה השבתית?".

בחרדה הוא שולח את ידו לכיס החליפה, ומגלה את האוצר הנחבא. כל הכסף שהיה בבנק באותו יום – הכל כאן, בכיסו. הוא שכח לרוקן את כיס החליפה, ועתה – הוא מהלך בחוצות קריה, בעיצומו של ליל שבת, כשבכיסו הון תועפות. צרורות צרורות של שטרות והמחאות, שטרי פיקדון וערבייות להלוואות, כל הבנק שלו יושב בכיס, ושבת היום, שבת! הוא נחרד. לרגע קפא על מקומו, עיניו יצאו מחודיהו והוא מולל את זקנו באימה. "שבת היום ואתה מסתובב עם כסף בכיס? בשבת?!" – המחשבה הוזר החרידה אותו, שברה את לבו. היטב ידע כי הדבר קרה בטעות, ששוגג מוחלט, בשגיאה לא צפויה. ועדיין... לרגע בודד התחוללה מלחמה בלבו. האם ימשיך הביתה כשכל הכסף הזה עליו? האם מותר? אולי אסור? הרי לא שייך שימשיך להלך כשהוא מטלטל כסף! מצד שני – הרי ברור שהשלכת הכסף כאן היא איבוד הון תועפות, או במילים אחרות – פשיטת רגל עסקית של הבנק כבר ביום ראשון הקרוב, כשהון עתק יורד לטמיון ונאבד מן העולם! המלחמה התחוללה במשך רגע אחד, רגע אחד בודד. אחר כך, בפנים נוהרות, בשמחה של מצוה, בהתרגשות אין קץ, הוא מתקדם חצי צעד לצידי הדרך, ומנער את תכולת כיסו על הרצפה. עם כל צרור שנפל הפך חיכוך לגדול יותר, כל רובל שזלג הוריד עוד אבן מלבו. כשהכיס הרוקן – חש הקלה גדולה, שמחה עצומה, ובעיקר – התרגשות עמוקה: סוף סוף הוא זוכה להקריב משהו רציני למען השבת, הנה, ה' זמן לו הודמנות לותר על הון עתק למען קדושת השבת! עתה, צעדי נעשו קלים יותר, והוא נכנס בשערי ביתו בתנועות ריקוד. הוא לא שתף מיד את בני משפחתו – חשש שאי מי מהם עלול לקחת את הדברים קשה מדי, אולי יתעצב על הון התועפות האבוד, ושמחת השבת שלו תפוגע. לא כן ר' שמואל – הוא שמח על ההודמנות, עלץ על היתור, השבת עברה עליו בהתרוממות רוח, הוא חש כי קדושת השבת כובשת אותו! במוצאי השבת, כנס ר' שמואל את בני משפחתו, ובשר להם כי הפכו לעניים מרודים. "זה נשמע עצוב", אמר מיד, "אבל האמת – שאין בשורה משמחת מזו. הקרבת את כל הונו למען יום השבת, הותרתי את כל כספי הפקר מוחלט ברחובה הראשי של העיר. אני נרגש לספר לכם שוכניו להקריב למען יום השבת, אשרינו מה טוב חלקנו!" – קרא בקול, והזמין את בניו להצטרף לריקוד של מצוה, בשירת "ישמחו במלכותך שומרי שבת"... ברגע הראשון, המה ראו כן תמהו. בחלוף כמה רגעים – כל בני הבית נדבקו בעלציותו, התרגשו בשמחתם המשותפת. הנה, הם זכו להפסיד הון רב, הקריבו את כל עושרם למען השבת האהובה. היש זכות נעלה מזה, טובה מזו? ובכל זאת, כשהמעמד המרגש והמשמח הסתיים, הררה ר' שמואל שאולי יש מקום של חובת השתדלות, לצאת למקום בו זרק את הכסף, ולראות אם אולי נותר ממנו משהו. אמנם, זה לא סביר ולא הגיוני, הון רב מוטל בצדי הדרך הראשית מזה 24 שעות בעיר שיש בה אלפי גוים – מה הסיכוי שישאר שם? – ובכל זאת, למה לא לנסות... הוא נוטל פנס קטן, ויוצא אל המקום. מאיר את קרקע הרחוב באור זעום, ולנגד עיניו המתעגלות בתדהמה הוא מוצא את כל הכסף. חבילות מסודרות ומגוהצות של שטרות ישרים, שטרי ערביות, המחאות שנפדו והמחאות לפיקדון. הכל מונח שם, בדיוק באותה תנוחה, כאילו ריעה נעלמת כסתה את כל הכסף במשך 24 השעות שחלפו, ואיש לא הבחין בו! הוא צבט את עצמו כדי להאמין שאינו הוזה, והתכופף אל הקרקע. הרים חבילה אחר חבילה, צרור ועוד צרור. בטבור הרחוב עמד וספר את הכסף, וגלה כי רובל לא חסר, אף פרוטה לא נעלמה. כל הכסף כאן, איש לא נגע בו! בהתרגשות יוצאת דופן, שב לביתו בריצה קלה, וכנס שוב את בני משפחתו. "בשורה טובה הערב, קצת פחות מקודמתה, אבל בכל זאת טובה!", הכריז. "בכניסו הקודם שמחנו לגלות שהקרבנו את כל כספנו למען השבת, התרגשנו להתבשר כי אבדנו את כל עושרנו למען שמירת השבת וקדושתה. ועתה נתבשר כי יום השבת המבורך שמר על ברכת הכסף, וכל הכסף נמצא בשלום, פרוטה לא חסרה!". ומאותה שבת ואילך, הלכו עסקי המסועפים

של ר' שמואל וגדלו בהצלחה מדהימה, היכן ששלח ידו ראה ברכת שמים יוצאת דופן. הוא הפך לעשיר מופלג וידוע, שברכות הימים הקים את חצר שטראוס בירושלים – כשבנה מכספו הרב חצר ובה דירות לעניי ירושלים, על חשבוננו. ברכת השבת היא שהביאה את הברכה בעסקיו, והעניקה לו הצלחה עסקית גדולה ביותר! ולמדנו בא: אם אנו נתקלים בנסיון בשמירת השבת, אם יש לנו רגע של קושי – הבה נראה לנגד עינינו כיצד לנהוג, אם יש לנו רגע של קושי – הבה נראה לנגד עינינו את ר' שמואל משליך את כל הונו מכיסו, כשעיניו נוצצות ולבו מתרונו. נראה באיזו שמחה יהודי שומר את השבת, באיזו התרגשות, באיזו חדווה, כמה גדולה שמחת שמירת השבת ומה עוצמת ברכתה, גם אם היא דורשת הקרבה אותה אנו ששים לעשות! וככל שנשמח עם יום השבת, ככל שנתחבר אליו, ככל שנעניק לשבת את היכולת לכבוש אותנו, לנתק אותנו, לרומם אותנו, להעניק לנו חויה קסומה של עונג רוחני וגשמי שלובים כאחד – כך נוכה שברכת השבת תחול עלינו ובעסקינו, ותעניק לנו שפע טובה וברכה עד בלי די!

חלק י"ד
לקחי הקורונה:
יש כאלה, שמתפללים עמידה ללא מסכה. למה? אולי כי הם מרגישים בזה זלזול בתפילה. לא בטוח שזה נכון, אבל דבר אחד בטוח: לא בטוח שהם מכבדים את התפילה עד כדי כך, אולי זו רק הצגה. להזהר מהרמאים!

- אודות פרשת "בְּרֵאשִׁית":**
1. יש להן 146 פסוקים.
 2. מתחילת בפרק א' פסוק א'.
 3. מסתיימת בפרק ו' פסוק ח'.

הילולא דצדיקא:
הרב דון יצחק אברבנאל זצוק"ל, כ"ט תשרי ה'רס"ט. האדמו"ר הרב מנחם מנדל הגר מוויז'ניץ זצוק"ל – הצמח צדיק, כ"ט תשרי ה'תרמ"ה. האדמו"ר הרב ישראל פרידמן מרה"ץ זצוק"ל, ג' מרחשון ה'תרי"א. הרב יוסף זונדל מסלנט זצוק"ל, ג' מרחשון ה'תרכ"ו. מרן הראשון לציון רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל, ג' מרחשון ה'תשע"ד.

- חידות על פרשות השבוע:**
- א. מהדברים שנבראו ביום הראשון.
 - ב. מה פרשת השבוע?
 - ג. שם אחד הנהרות.
 - ד. המקום שבו היה את להט החרב המתהפכת.
 - ה. שם העץ שאסר ה' לאכול.
 - ו. המילה הראשונה בפסוק שאותו אומרים בליל שבת.
 - ז. מה נמצא בארץ החבילה?
 - ח. אחד הנהרות.
 - ט. מילה שהוכפלה ביום השלישי.
 - י. מקוה המים.
 - כ. מהשומרים של גן עדן.
 - ל. מי שהרג את קין.
 - מ. שם כולל לשמש ולירח.
 - נ. בעל חי הכי חכם.
 - ס. שם נוסף לפרק ה' בפרשה.
 - ע. ממה האדם נברא?
 - פ. המצוה הראשונה שנצטוו בה האדם.
 - צ. ממה נבראה האשה?
 - ק. אחד הבנים של אדם.
 - ר. המקצוע של הבל.
 - ש. שם נרדף ל-רקיע.
 - ת. מאיזה עץ נלקחו העלים בשביל החגורות של אדם ואשתו? תאנה.

על פי סדר א'-ב'

הזמנים לפי ירושלים עיה"ק תוכב"א.			שבת פרשת "בְּרֵאשִׁית".			זמני השבת:		
רבו תם	צאת הכוכבים	מוצאי שבת	שקיעה	חצות היום והלילה	נץ החמה	עלות השחר	שקיעה	הדלקת נרות
19:21	18:41	18:41	18:09	00/12:24	6:42:45	5:14	18:10	17:30

אשמח לקבל הע/ארות, תיקונים, עצות ועוד. כדי להרשם כפרנס נא להתקשר ל- 025870079. טעון נגייה. נא לא לקרוא בזמן שאינו ראוי. העלון מוקדש לעילוי נשמת: שלמה חיים בן אסתר ז"ל. עליה בת מרים ז"ל. הרב אליהו בן טוביה בקשי דודון זצוק"ל. לרפואת: מרים בת עליזה. משה בן שרה. חיה בת מלכה. יפה בת רחל. יונתן דוד בן עליזה. הרב רפאל גבריאל אליהו בן רחל חיה שליט"א. להצלחת משפחת למני.

עלון "בראשית" ה'תשפ"א מוקדש לעילוי נשמת: מרן הראשון לציון רבנו עובדיה יוסף בן ג'ורג'יה זצוק"ל

